

TIEDUSTELUTOIMINTAA JA RAJAVALVONTAA

Tiedustelutoiminta on aina kiehtonut lukevaa yleisöä ja niinpä lähes kaikki tätä alaa koskevat kirjat ovat myös hyvin myyviä. Tämän vuoden ehkä eniten huomiota herättänyt teos on Mikko Porvalin kirjoittama *Vakoojakoulu - Päämajan asiamieskoulutus jatkosodassa*.

Kirjassa käsitellään asiamiesten värväystä sotavankileireiltä, heidän koulutustaan sekä toimintaa. Porvalin isoisä palveli jatkosodassa Päämajan tiedustelu-upseerina ja toimi myös "agenttikoulun" opettajana. Hän kätki - vastoin määräyksiä - joitain agenttien koulutusta koskevia asiakirjoja ja nämä ovatkin olleet tärkeä lähde nyt ilmestyneelle kirjalle.

Vaitelias mies on kertomus erään puna-armeijan entisen vakoojan, sotavangin ja heimosotilaan elämästä Suomessa ja Neuvostoliitossa. Uskomattomalta tuntuva, mutta ilmeisestikin tosi tarina poikkeuksellisesta ihmiskohtalosta. Samalla kirja palauttaa mieliin ns. heimosotilaiden sekä myös inkeriläisten, itäkarjalaisten ja virolaisten siviilipakolaisten kovan kohtalon jatkosodan jälkeen.

Sodanjälkeistä siviilitiedustelua eli Suojelupoliisia käsitellään kirjassa *Ratakatu 12 - Suojelupoliisi 1949 - 2009*. Varsinaisen tutkimuksen on kirjoittanut professori Kimmo Rentola, mutta kirjassa on myös Mari Luukkosen kirjoittama luku "Muikun poliisikorttelista, eli Supon toimipaikasta Helsingissä. Matti Lackman on laatinut katsauksen suomalaisen turvallisuuspoliisin vaiheisiin vuosina 1918 - 1944.

Myös toisen turvallisuusviranomaisen historia on äskettäin ilmestynyt: *Rajarauhaa Suomen ja Euroopan puolesta* käsittelee Rajavartiolaitoksen historiaa viimeksi kuluneen parin vuosikymmenen aikana. Kirja täydentää siis aiemmin ilmestyneitä RVL:n ja Merivartioston historiateoksia. Kirjan tekijä, FT Juha Pohjonen, on aiemmin tutkinut paitsi rajavartiointia myös tiedustelutoimintaa. Nyt valmistunut RVL:n historia on erinomainen ja mielenkiintoinen tutkimus, joka lisäksi on myös hyvin kirjoitettu.

Jos edellinen kirja - luonteensa mukaisesti - lähinnä liikkuu eräänlaisella makrotasolla, niin Marja Wallingin laatima Rajavartioliiton 50-vuotishistoria, *Pitkä partio - Rajavartijan taival havumetsistä Schengenin ulkorajoille*, vie lukijan rajavartiointin mikrotasolle, yksittäisen rajavartijan ja hänen etujärjestönsä tasolle. Mielenkiintoinen ja hyödyllinen täydennys Pohjosen kirjalle.

Mikko Porvali, *Vakoojakoulu. Päämajan asiamieskoulutus jatkosodassa*. Atena, Jyväskylä 2010. 247 sivua, kuvitettu.

Martti Soikkeli, *Vaitelias mies*. Edita, Helsinki 2008. 239 sivua, kuvitettu.

Matti Simola (toim.), *Ratakatu 12. Suojelupoliisi 1949 - 2009*. WSOY, Helsinki 2009. 319 sivua, kuvitettu.

Juha Pohjonen, *Rajarauhaa Suomen ja Euroopan puolesta. Rajavartiolaitos 1991 - 2009*. Otava, Helsinki 2009. 239 sivua, kuvitettu.

Marja Walling, *Pitkä partio - Rajavartijan taival havumetsistä Schengenin ulkorajoille.*
Rajavartioliitto 50 vuotta (1954 - 2004). Rajavartioliitto, Helsinki 2006. 370 sivua, kuvitettu.